

Handläggare

Lena Lausevic
08-50828904
lena.lausevic@stockholm.se

Yttrande avseende remiss från Stockholm Vatten och Avfall - förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun

Beslut

Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd beslutar att lämna följande synpunkter kring SVOA:s förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun.

Bakgrund

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en gällande avfallsplan. I avfallsplanen ska kommunen redovisa de mål och åtgärder som kommunen planerar för så att avfallets totala mängd och farlighet kan minska över tid. Avfallsplanen omfattar hantering av allt avfall inom kommunen, både avfall som faller under kommunalt ansvar och övrigt avfall. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på kommunalt avfall, det vill säga det avfall som uppkommer hos hushållen samt liknande avfall från verksamheter. Planen innehåller även mål och åtgärder för avfall som kommunen har rådighet över genom sina verksamheter. Alla som bor och verkar i Stockholm berörs av hur insamlingen och hanteringen av avfall fungerar. En väl fungerande avfallshantering är därför en nödvändig del av samhällets infrastruktur.

Avfallsplanen utgör den ena delen av kommunens renhållningsordning, medan den andra delen utgörs av föreskrifter. Avfallsplanen och föreskrifterna antas av kommunfullmäktige. Den 7 mars 2024 fattade avfallsnämnden i Stockholms kommun beslut om att ställa ut ett förslag till ny avfallsplan för perioden 2025-2030. Förslaget är en revidering av den nuvarande avfallsplanen och precis som innan finns det fyra huvudmål som brutits ner till mer

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm/miljoforvaltningen

Information om behandling av personuppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Vi behandlar dina personuppgifter för att kunna handlägga och utreda ärenden, fatta beslut och kommunicera handlingar med dig. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter på start.stockholm/dataskydd-miljoforvaltningen. Där beskriver vi dina rättigheter och hur vi samlar in och behandlar dina personuppgifter.

detaljerade delmål för planperioden. Under delmålen finns exempel på vad den kommunala renhållaren Stockholm Avfall AB och stadens olika nämnder ska genomföra.

Ärendets beredning

Stockholm Avfall AB har den 12 mars 2024 remitterat förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Remissyttrandet ska skickas in till avfallsnämnden senast den 19 april 2024. Med anledning av den korta tidsramen för yttrande finns det inte förutsättningar att behandla ärendet i nämnd. Beslut om remissyttrande fattas därför med stöd av delegation. Ärendet har beretts av avdelningarna Miljö- och hälsoskydd, Luft och klimat och Stadsmiljö.

Nämndens synpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar framtagandet av en ny avfallsplan. Planen är ett viktigt verktyg för kommunens långsiktiga arbete för en god avfallshantering inom staden. Nämnden anser att det är särskilt positivt att planen genomsyras av insikter kring ökat behov av återbruk och återanvändning av varor och material samt avfallsförebyggande åtgärder. Nämnden vill lämna några förslag på ändringar som syftar till att förtydliga dessa avsikter ytterligare och underlätta för implementeringen av planen inom stadens verksamheter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är också direkt berörd av flera åtgärder som presenteras i de olika delmålen. Vissa åtgärder föreslås nämnden vara huvudansvarig för och för vissa åtgärder föreslås nämnden dela ansvaret med andra förvaltningar och bolag. Av den anledningen lämnar nämnden särskilda synpunkter kring utformningen av åtgärderna. Nämndens synpunkter sammanfattas enligt nedan.

Synpunkter på åtgärder som miljö- och hälsoskyddsnämnden är huvudansvarig eller delvis ansvarig för

Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar den ansats som beskrivs i åtgärderna gällande kunskapsökning om avfallsförebyggande, återanvändning och ökad sortering. Det finns en efterfrågan på stöd och praktisk hjälp inom dessa områden från flera av stadens verksamheter. Under delmål 1.1 finns dock flera åtgärder som tangerar varandra avseende kunskapshöjning och stöd.

Här skulle en översyn kunna göras för att se om åtgärderna till viss del kan konsolideras och minskas i antal, för att underlätta för de utpekade nämnderna och bolagsstyrelserna.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens stödfunktion *centrum för cirkularitet* kan bidra med stöd och expertkunskap inom de prioriterade materialflöden som centrumet arbetar med. För närvarande är dessa materialflöden plast samt bygg- och anläggningsmaterial. Inom dessa områden arbetar förvaltningen bl.a. med avfallsförebyggande insatser. Dock har förvaltningen i dagsläget inte generell kompetens på avfallsområdet som kan användas för att ge stöd till stadens förvaltningar och bolag i ett bredare perspektiv kopplat till t.ex. allmänna sorterings- och avfallshanteringsfrågor. Nämnden lämnar därför flera förslag på förändringar sett till ansvarsfrågan för de olika åtgärderna.

Nämndens synpunkter presenteras närmare i tabellen nedan.

Åtgärd	Kommentar från nämnden
Genomföra kompetenshöjande insatser inom cirkulär upphandling för stadens upphandlare och avtalsförvaltare (MP 5.1)	Nämnden föreslår att kommunstyrelsen bör vara huvudansvarig aktör med stöd av MHN.
Inrätta forum för erfarenhetsutbyte där stadens verksamheter kan få information och rådgivning om hur deras avfall kan förebyggas och sorteras	Denna typ av stöd är efterfrågat från flera av stadens verksamheter, framförallt stadsdelsnämnderna. Nämnden kan bidra med expertkunskap inom de prioriterade materialflöden som centrum för cirkularitet arbetar med. För övriga materialflöden bör en annan huvudansvarig aktör utses.
Ta fram och fastställa en handlingsplan för arbetet med att förebygga avfall och öka sorteringen av det avfall som uppkommer	Nämnden föreslår som alternativ till ytterligare en handlingsplan att berörda nämnder och bolag får uppdraget att ta fram och genomföra egna planer med stöd ifrån exempelvis MHN. Åtgärder som behöver genomföras på en stadsövergripande kan förslagsvis inarbetas i avfallsplanen eller annan lämplig befintlig handlingsplan vid revidering.
Anställda i staden ska informeras om	Nämnden skulle kunna vara

Åtgärd	Kommentar från nämnden
avfallsförebyggande och sortering av avfall på arbetsplatsen	stödjande i detta arbete men lämpligen inte huvudansvarig för genomförandet av åtgärden. I avfallsplanen beskrivs att SVOA har i uppdrag ”att kommunicera avfallsförebyggande åtgärder till hushåll, fastighetsägare, stadens egna verksamheter och andra aktörer.”
Utveckla möjligheten till återanvändning och avfallssortering i stadens egna verksamheter	Nämnden anser att de nämnder och bolag där avfallet uppstår behöver utveckla möjlighet till avfallssortering inom sin verksamhet. Vad gäller återanvändning så kan det finnas behov av mer samordning beroende på vilket materialflöde som avses och det finns då flera olika aktörer inom staden som skulle kunna ha huvudansvaret för det. MHN bör inte vara ansvarig för helheten men kan erbjuda stöd för de prioriterade flöden som centrum för cirkularitet arbetar med.
Utreda förutsättningarna för att skapa en plattform (materiallager) där spill och överblivet material från verksamheter och industrier kan förmedlas och komma till nytta i exempelvis förskolor och skolor	Nämnden föreslår att denna åtgärd utgår mot bakgrund av att det är svårt att säkerställa om det kemiska innehållet i material från verksamheter och industrier är lämpligt som lekmaterial eller pedagogiskt material i förskolor och skolor.
Säkerställa fortsatt införande av utsortering av matavfall i stadens verksamheter	Nämnden föreslår att kommunstyrelsen bör ha huvudansvar för denna åtgärd då det under 2024 tillsätts en livsmedelsstrateg på SLK.
Utveckla mått och mätmetoder gällande avfallsmängder i ombyggnads- och rivningsprojekt	Nämnden föreslår att byggande bolag och förvaltningar är bidragande aktörer till denna åtgärd och stödjer MHN med praktisk erfarenhet och kunskap.

Avfallsplanens koppling till miljöprogram och andra handlingsplaner
 Flera av åtgärderna i avfallsplanen hänvisar till åtgärder som är delade med åtgärder i andra relaterade program och handlingsplaner, såsom miljöprogrammet och klimathandlings-

planen samt handlingsplanen för masshantering. Åtgärderna redogör dock för preliminära åtgärder då varken det nya miljöprogrammet eller den nya klimathandlingsplanen blivit antagna av kommunfullmäktige. Således kan dessa åtgärder komma att tas bort framöver och formuleringar förändras. Vidare utgör åtgärder beskrivna i miljöprogrammet endast exempel på sådant som kan göras, och pekar varken ut ansvariga eller tidssättning. Namnden anser därför att åtgärder i avfallsplanen inte bör hänvisa till miljöprogrammet, utan istället stå på egna ben.

Namnden anser även att det bör övervägas om lika åtgärder ska finnas med i både avfallsplan och klimathandlingsplan/masshanteringsplan/miljöprogram, eller om en mer generell hänvisning eller skrivning kan göras till att kompletterande åtgärder (gällande t.ex. plast/bygg/IT/inköp och upphandling) redan finns i en annan handlingsplan. Det kan också vara värt att överväga om vissa av åtgärderna som är föreslagna för klimathandlingsplanen passar bättre i avfallsplanen, då de är av mer ”avfallskaraktär” än ”klimatkaraktär”. Det administrativa merarbetet för uppföljning bör också beaktas om åtgärder dubbleras i olika planer. Namnden bedömer framförallt att utformningen bör förenklas så att mottagarna, d.v.s. de nämnder och bolagsstyrelser som är ansvariga för genomförandet av åtgärder, ska kunna hitta och förstå vad som förväntas av dem.

Synpunkter kring cirkularitet vid bygg- och anläggning

Staden har i egenskap av planeringsorgan en möjlighet att förebygga enorma mängder avfall. Det kan därför inte nog understrykas hur stor potential som finns i att genom stadsplanering förebygga uppkomsten av bygg-, anläggnings- och rivningsavfall. Att bevara är det första steget i omställning till cirkulär byggsektor enligt branschens nya färdplan och utgör enligt Boverket högsta prioritet. Det kan därför vara värt att ännu tydligare belysa att den allra största besparingen, resurs- och klimatmässigt, görs då byggnader eller bärande delar av byggnader bevaras istället för att rivas. Namnden föreslår även att stadens roll som beställare lyfts fram gällande möjligheten att påverka vilka avfallsmängder som uppstår.

I planen anges att *”Återbruk av tegel är ett bra exempel på hur ändrat arbetssätt genererar stora besparingar av koldioxid.”*

Nämnden bedömer att ”*stora besparingar*” inte är korrekt. Även om en återbrukad tegelsten som ersätter en nyproducerad sparar 96-97% koldioxid så utgör tegel enbart en minimal andel av ett byggprojekts klimatavtryck.

Nämnden föreslår att det under delmål 4.1 lyfts fram att staden har möjlighet att inom ramen för stadsutvecklingsprocesserna påverka hur stora mängder bygg- och rivningsavfall som uppstår.

Synpunkter kring insamling av förpackningsavfall

Den 1 januari 2024 tog kommunerna över ansvaret för insamling av hushållens förpackningsavfall och redan den 1 januari 2027 ska alla hushåll ges möjlighet till fastighetsnära insamling. Den relativt korta införandetiden medför stora utmaningar för kommunerna. Den stora variationen av bostadsområden kommer troligtvis medföra behov av olika tekniska lösningar för avfallsinsamling. I vissa fastigheter finns det gott om utrymme för utökning av fler insamlade fraktioner via kärl medan fastigheter med trånga eller obefintliga miljörum kräver andra typer av lösningar. Oavsett fastighet är avsikten med lagstiftningen att samtliga stadens invånare ska ha nära till återvinningen, i syfte att öka sorteringsviljan och insamlingsgraden. Erfarenheterna från införandet av matavfallsobligatoriet har visat på vikten av tydlig och anpassad information till både fastighetsägare och invånare.

Krav på fastighetsnära insamling av förpackningsavfall omfattar förpackningsavfall från hushållen. Verksamheter som är samlokaliserade med hushållen kommer ges möjlighet att ansluta sig till samma insamlingssystem, förutsatt att verksamheterna själva väljer denna lösning och gör en överenskommelse med fastighetsägaren. Förpackningsavfall som uppstår hos verksamheter (både samlokaliserade eller övriga verksamheter) är dock en betydande andel av allt förpackningsavfall som uppstår inom staden. Nämnden anser att avfallsplanen i högre grad bör beakta förpackningsavfall från verksamheter, oavsett om dessa är samlokaliserade med bostadsfastigheter eller inte, för att uppmuntra att mer avfall från verksamheter sorteras ut. Precis som systemet med fastighetsnära insamling av förpackningar syftar till att förbättra service till hushållen bör samma resonemang tillämpas även på verksamheternas avfall.

Generella synpunkter

Nämnden har några generella synpunkter på texten som kommenteras enligt nedan.

Nämnden anser att det är positivt att fler mobila lösningar för mottagning av grovavfall och miljöfarligt avfall utreds, i syfte att öka insamling av avfall. Detta möjliggör bland annat för stockholmarna utan tillgång till bil ökad möjlighet till insamling av avfall. Dumpning av grovavfall i anslutning till stadens återvinningsstationer återspeglar den problematik som finns i dagsläget, då många boende troligtvis saknar möjligheter till insamling av grovavfall i anslutning till bostaden. Nämnden vill framhålla att information om de möjligheter som redan finns för insamling av grovavfall, såsom Returrudan eller Pop-up Återbruk, bör kommuniceras tydligt med invånarna. Samverkan med fastighetsägare i områden där dumpning av grovavfall ofta förekommer skulle också vara ett verktyg för att uppnå en högre kunskap om möjligheterna till grovavfallsinsamling bland invånarna.

I avfallsplanen anges begreppet *energiåtervinning*. Nämnden förespråkar att termen *energiutvinning* används för att tydligare synliggöra att det innebär att material förstörs (d.v.s. inte återvinns) genom förbränning. I remissversionen av det nya miljöprogrammet används *energiutvinning*.

Av sida 24 framgår att ”*Stadens verksamheter behöver bidra med ökad utsortering och insamling av förpackningar, speciellt plastförpackningar. Här finns ett löpande behov av kunskapshöjande åtgärder. Andra viktiga faktorer är möjligheten till sortering och insamling i fastigheterna. En översyn av sorteringsmöjligheter och avfallsutrymmen i fastigheterna bör därför göras. Det är också lämpligt att stadens verksamheter börjar föra statistik över utsorterade mängder förpackningsavfall, för att kunna följa utvecklingen över tid.*” Detta är ett område som flera förvaltningar uttryckt behov av stöd inom. Nämnden har möjlighet att ge stöd kopplat till centrum för cirkularitets arbete med plast men det omfattar inte alla förpackningsmaterial. Ökad samordning på området skulle sannolikt ge bättre förutsättningar till ökad utsortering och också möjlighet att följa statistik över utsorterade mängder.

Under delmålet 1.5 (*Mängden anläggnings-, bygg- och rivningsavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt*) anges en del åtgärder. På sida 36 framgår åtgärden om att ”*Utveckla mått och mätmetoder gällande avfallsmängder i ombyggnads- och rivningsprojekt.*” Nämnden anser att även nybyggnation bör ingå i denna åtgärd.

Dumpning av avfall omnämns exempelvis under delmål 2.1 (*Förtydliga ansvar för förvaltningar och bolag vad gäller nedskräpning och dumpning*) på sida 46. Nämnden bedömer att dumpning av större föremål (ex. cyklar/grovsopor) bör omnämnas särskilt så att fokus inte enbart hamnar på ringa nedskräpning. Nämnden bedömer även att dumpning av avfall i vatten bör beskrivas tydligare i avfallsplanen för att förtydliga att ansvaret för omhändertagandet av dumpat avfall gäller såväl i vatten såsom på land.

Redaktionella ändringar

Slutligen lämnar nämnden några förslag på redaktionella ändringar i texten.

På sida 19 står ”*De åtgärder som staden vidtar har samlats i handlingsplan för cirkulärt byggande*”. Denna formulering är olycklig eftersom *Handlingsplanen för cirkulärt byggande* sträcker sig från 2021-2024 och kommer alltså vid tidpunkten för antagande av avfallsplanen redan vara utgången. Handlingsplanens åtgärder speglar inte heller allt staden gör.

I Bilaga 3, Tabell 1 är olika behandlingsanläggningar listade. Anläggningarna beträffande grovavfall, miljöfarligt avfall och förpackningar är dock främst för mottagning för lagring av avfall och inte behandling. Nämnden föreslår därför att rubriken ändras till *mottagningsanläggningar* istället för *behandlingsanläggningar* för dessa anläggningar.

I Bilaga 3, Tabell 3, sida 7 bör SIN-koden för *Avfallscentral Klara Zenit* ändras till 90.40.

I Bilaga 3, Tabell 3, sida 8 bör följande anläggningar tas bort då de antingen upphört, flyttats från platsen eller inte längre är anmälningspliktiga:

- Mellanlager för sopsand Liljeholmen 1:1
- Mellanlager för sopsand Ladugårdgården 1:1
- Mellanlager för sopsand Fisksumpen 5
- Mellanlager för sopsand Norra Djurgården 1:1
- Miljöstation Forshagagatan
- Miljöstation Jämtlandsgatan

Slut.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

*Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför
namnunderskrift*